

Dato: 04-03-2025
J.nr.: 25/1883
Ref.: KRBA

Bilag til møde i Bevaringsudvalget

Pkt. 7

Der er modtaget 173 ansøgninger i ansøgningsrunde 2024

RDM: 102
SDM: 336
Korthorn: 62
Jysk kvæg: 325

SL-grise: 75
DL-grise: 13

får: 325 (Samlet LR-får + Marsk-får)

LR-geder: 227

Jydsk hest: 42
Frederiksborg: 51
Knabstrupper: 23

Pkt. 11. a Udlevering af sæd fra klausulerede SDM-65 tyre

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har tidligere modtaget en henvendelse om en plan for test og frigivelse af klausulerede SDM-65 tyre. Tyrene er klausulerede fordi sæden er tappet før 1990, og dermed før de relevante vira er blevet udryddet i Danmark. Der er tale om i alt 8 tyre.

Endelig plan skal koordineres med Fødevarestyrelsen, men Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vil gerne høre Bevaringsudvalgets vurdering af indholdet af planen.

Tidligere modtagne forslag til en plan for test og frigivelse:

Første forslag:

- 1) Udlevering af sæd
- 2) Samling af 8 slagtekvier til afprøvning i karantænestald
- 3) Test 30 dage inden inseminering. Testes for **BVD virus og – antistoffer. IBR-virus og –antistoffer samt antistoffer for enzootisk leukose**
- 4) Inseminering
- 5) Test 30 dage efter inseminering. **Test for antistoffer mod IBR-virus, BVD-virus, M&K-virus og enzootisk leukose virus**
- 6) Efter 16 ugers (4 mdr.) drægtighed. Test af **antistoffer for enzootisk leukose**

Andet forslag:

Der skal sendes en ansøgning om tilladelse til brug af den pågældende sæd til Fødevarestyrelsen med følgende oplysninger:

- Identifikation af tyren/tyrene, samt identifikation af recipienten/recipienterne.
- Sæden må alene stamme fra tyre, der er født og udelukkende har opholdt sig i Danmark.
- Sæden er blevet opbevaret på en godkendt tyrestation (oplys godkendelsesnr. og navn).
- Hvornår sæden er blevet tappet (dato/årstal/årsti).
- Sæden (5 strå fra hvert ejakulat fra hver tyr) skal undersøges med negativt resultat på Veterinærinstituttet for indhold af IBR-, BVD-, M&K- og enzootisk leukose virus samt for indhold af patogene bakterier, herunder *Campylobacter fetus*. Et ejakulat er sædmængde inkl. sædvæsker, som en tyr leverer i et spring.
- Recipienten/Recipienterne skal forudgående blodprøveundersøges for BVD-virus og antistoffer med negativt resultat.
- Recipienten/Recipienterne skal forudgående blodprøveundersøges for antistoffer mod IBR og enzootisk leukose med negativt resultat.
- Tyren/tyrene må ikke mistænkes for eller være anlægssbærere af en arvelig sygdom.

Når ovennævnte er modtaget vil Fødevarestyrelsen oprette et offentligt tilsyn på berørte besætning, som vil opretholdes i hele karantæneperioden

- Alle besætninger på ejendommen, hvor recipienten/recipienterne befinder sig skal lukkes i CHR, således at al fraførsel af dyr og produkter hindres i karantæneperioden, som er på ca. 40 dage (afhænger af hvornår blodprøvesvarene for recipienten/recipienterne foreligger, og naturligvis svaret herpå). Det betyder, at sundhedsdokumenter ikke kan udskrives og slagteriet/mejeriet er blevet meddelt, at det ikke må modtage slagtedyr/mælk i denne periode.
- I karantæneperioden må der ikke uden Fødevarestyrelsens tilladelse til- eller fraføres klovbærende dyr samt produkter fra disse herunder kød, mælk og gødning.
- Den person, der passer recipienten/recipienterne må ikke have kontakt med andre klovbærende dyr fra karantæneperiodens begyndelse og indtil endelig meddelelse om ophævelse af karantænen foreligger skriftligt fra Fødevarestyrelsen.
- Inseminering af recipienten/recipienterne skal foretages af en praktiserende dyrlæge eller en inseminør.
- Tidligst 30 dage efter sidste inseminering skal recipienten/recipienterne blodprøveundersøges på Veterinærinstituttet for indhold af antistoffer mod IBR-, BVD-, M&K- og enzootisk leukose virus, samt indhold af BVD-virus. Desuden skal der foretages en undersøgelse for antistoffer mod enzootisk leukose virus 16 uger efter sidste inseminering.
- Ethvert tegn på sygdom hos de(n) inseminerede recipient/recipienter skal straks meddeles den praktiserende dyrlæge og til Fødevarestyrelsen.

Pkt. 11. b Indsættelse af RDM-tyr på tyrestation

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har modtaget en anmodning om at tyr nr. 122428 - 17, Hauregårds Viggo, født 04.08.24, indsættes på Viking Genetics tyrestation som fremtidig avlstyr i Rød Dansk Malkerace anno 1970's avlsprogram.

Optagelse af nye avlstyre skal drøftes i Bevaringsudvalget. Styrelsen ønsker derfor udvalgets vurdering.

Begrundelse og beskrivelse af tyren fra avleren:

Genetisk set mangler der nye handyr i avlen med RDM anno 1970. Der er ikke tilført nye avlstyre de sidste 11 år, idet den yngste på brugsplanen er Ore Tamp stb nr. 37923, født 20.12.2013. Det er fra sagkyndig side gentagne gange understreget, hvor vigtigt det er at sikre nye handyr.

Det største problem i avlen med RDM 70 er alt for ringe yvere. Sprængt yverbånd ses desværre ofte efter tredje og fjerde kælvning ligesom ødemer og for dybe yvere optræder allerede ved første kælvning. Problemet accentueres af den kendsgerning, at langt de fleste besætninger holdes som ammekøer og køerne har i realiteten alt for meget mælk til én kalv umiddelbart efter kælvningen. Først efter en-to måneder opnås der en vis ligevægt mellem mængde og kalvens højest mulige optag af mælk.

Avler har gennem almindelig udvalgsavl arbejdet på at forbedre yverkvaliteten, og vurderer, at det er lykkedes i den kolinje Hauregårds Viggo repræsenterer. Viggo har således store chancer for at videreføre egenskaber, som avlerne efterspørger.

Viggo er en kombination af tyren Antigua stb nr. 37227 som far, og tyren Breth stb nr. 34906 som morfar. Breth har blandt avlere ord for at nedarve gode yveregenskaber, hvilket understøttes af afkomsbedømmelsen i sin tid. Antigua er ud af linjen Bjerringbro Leif og Ålborg Bitz. Antigua har i avlers besætning vist gode yveregenskaber.

Moderen til Hauregårds Viggo, Hauregårds Ronja, 122428-8, er efter Breth og har efter anden kælvning indfriet forventningerne til yveregenskaberne. Ingen udvikling af ødemer, passende lille yver med en god pattestilling. Patter af passende størrelse. Desuden har hun kælvnet helt uden hjælp begge gange. Hun har 24.07.24 fået en kviekalv, Hauregårds Vera, 122428-23, efter Hem stb nr. 34356 og har således et fint kælvningsinterval. Ronja er en middelstor ko i god kropsmæssig udvikling.

Mormoderen til Viggo, 122428-2, er efter Bornholms Banko stb nr. 28756. Hun er født 20.07.18 og hende som den ko-linje avleren vil satse på. Hun har netop kælvnet 16.10.24 med 122428-26, Hauregårds Rune. Hendes yver er flot for en så gammel ko. Derudover er det værd at nævne et fremragende temperament, stærke ben og klove samt en krop med god kødsætning.

Viggos beskrivelse: Lige overlinje, kraftig bov og hovedparti, særdeles gode lår, god benstilling, sunde klove. Et dejligt temperament af en så ung tyr at være. En tyr i god udvikling i forhold til sin alder.

Pkt. 11. c Registrering af racen Skuddefår som bevaringsværdig

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har modtaget en anmodning om at racen Skuddefår bliver registreret som bevaringsværdig i Danmark. Styrelsen ønsker en drøftelse af denne anmodning i udvalget.

Racen er registreret som bevaringsværdig på EU-listen.

På styrelsens hjemmeside <https://lfst.dk/landbrug-og-planter/husdyrgenetiske-ressourcer/bevaring-af-husdyrgenetiske-ressourcer> kan I læse mere om bevaring af husdyrgenetiske ressourcer.

Der er ikke nogen faste kriterier for, hvornår en race kan anses som bevaringsværdig, men følgende formål med bevaring fremgår af hjemmesiden:

”Nutidens moderne landbrug har betydet en specialisering i avlen inden for højtydende husdyrracer. En specialisering, der bygger på en forholdsvis lille genetisk variation indenfor racerne.

Bevaring af gener fra husdyr, der i en produktionsmæssig sammenhæng ikke er så interessante, kan derfor være vigtig for at sikre en stor genetisk variation, der i fremtiden kan være med til at sikre fødevareproduktionens tilpasningsevne i forhold til for eksempel nye sygdomme og ændret klima.

Bevaring af gamle racer, typer og linier af husdyr kan derfor betyde, at egenskaber, som her og nu er uden produktionsmæssig betydning, bevares for eftertiden.

De gamle husdyrracer kan desuden have betydning forskningsmæssigt for eksempel i undersøgelser af husdyrs tilpasning til forskellige miljøforhold eller undersøgelser af resistens mod sygdom og parasitter.

Endelig har de gamle husdyrracer også betydning kulturhistorisk, da de giver os forståelse for vores fortid.”

Beskrivelse af racen:

Skuddefår er et nordisk, korthale hede får. Dens oprindelige hjemland var Østpreussen og de baltiske lande. I dag findes der stadigvæk små besætninger i disse områder. Berlin og Zürich Zoo har et program for at bevare racen. Den mest markante træk ved Skuddevædderne er deres imponerende snoede horn. Fårene er hornløse eller bære kun små horn stumper.

Dyrene er slanke, vægten af vædderne ligger mellem 35 og 50 kg og moderfår fra 25 til 40 kg. Det vil sige at de er cirka halvt så store som de almindelige fåreracer. Det er venlige men lidt sky dyr. Fårene har fantastiske moder egenskaber. De læmmer let og passer deres lam på bedste vis og vi har endnu ikke haft nogen flaskelam. Vædderne er lette at have med at gøre og vi har aldrig oplevet at de har stangt mennesker.

Skuddefårene er det tætteste, man kommer på de får, som befolkningen havde i vikingetiden og middelalderen. Skuddefår er en meget gammel race.

Vi ved ikke præcis, hvordan de oprindelige får i vikingetiden og den tidlige middelalder i Danmark så ud, men fund af knogler fra tiden tyder på en lille fårace, meget lig skuddefårne.

Skuddefårene er meget nøjsomme, og kan klare sig på selv den magreste jord. I middelalderen var de vigtige, fordi de kunne give både uld til tøj, mælk og kød. Ulden er todelt. Dels en meget fin bunduld, som kan forarbejdes til tyndt klæde, og en grov dækuld, som kan bruges til tæpper. På trods af at racen er næsten halv størrelse af andre får, har de en rigtig god slagtevægt og en fantastisk god kødkvalitet. Vores lam har typisk en slagtevægt på 15-18 kg. Hvor en fks. Gotlænder der er dobbelt så stor har en slagtevægt på 17-24 kg. Når man tager i

betragtning hvor nøjsomme de er, så giver det en rigtig god balance imellem de udgifter der er forbundet med dyrene og den utrolig fine kødkvalitet. Farverne er hvid, brun, sort og grå. Hvide Skuddefår har små pigmentpletter på hovedet. Lammene har en abrikos-farvet markering i nakken og på benene. Denne farve forsvinder hos voksne.